

# FÜGGETLEN UJSÁG

MEZŐGAZDASÁGI, SZÖVETKEZETI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,  
GAZDASÁGI EGYESÜLETEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA

MEGJELEN MINDEN VASARNAP.

Hétfőre . . . . . 6 korona  
Félévre . . . . . 3 korona  
Negyedévre 1 korona 50 fillér  
Egyes szám ára 14 fillér.

Felelős szerkesztő:

**SZILASSY ZOLTÁN**

az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

**BUDAPEST,**

IX. ker., Üllői-út 25. szám. (Köztelek).

## Szilágyi Dezső †.

Szilágyi Dezső volt igazságügyminiszter 1840-ben Nagyváradon született, hol atyja tekintélyes ügyvéd volt. Középiskoláit végezve: Bécsben, Németország-

ban és Budapesten tanult. Az ügyvédi oklevelet megszerezve, irodát nyitott, majd az igazságügyminiszteriumban vállalt hivatalt. Horváth Boldizsár igazságügyminiszter vette maga mellé titkárnak az éleleszü fiatal jogászt, aki ekként részt vett abban a nagy munkában, melyet Horváth miniszter a magyar jogélet kiépítésére megkezdett. A kormány ezidőtájt Angliába is kiküldte Szilágyit az igazságügyi és parlamenti viszonyok tanulmányozására, akinek ezután a törvénykészítés munkáiban tevékeny része volt s a mint a kodifikáló (törvénykészítő) bizottságnak tagja rendkívüli tevékenységet fejtett ki. 1874-ben a miniszteri tanácsosi rangban visszavonuló Szilágyit a budapesti egyetem rendes taná-

rává nevezték ki a közjogi és politikai tanszékre. Szilágyi Dezsőt 1871-ben választotta képviselővé Gyulafehérvár városa Deák-párti programmal s az

ellenzéken küzdött 1888-ig, midőn belépett a szabadelvű pártba. 1889-ben lett igazságügyminiszter s politikai pályájának legfényesebb lapjai az egyház-

politikai harcok idejére esnek. A Wekerle-kormány bukásával Szilágyi a képviselőház elnöke lett, mely állását az 1899-iki nagy obstrukció idején hagyta oda s faz u. n. disszidensekkel kilépett a szabadelvű-pártból, hova Bánffy bukása után újból visszatért.

És a „jog, törvény és igazság” korszakának bekövetkezte a magyar politikai életbe, Széll Kálmán után Szilágyi Dezsőnek köszönhető.

Most, hogy halálával gyászba borította a nemzetet, most láttuk őt teljes nagyságában. Nemcsak dicsőségesen uralkodó királyunk küldött részvétiratot, hanem a német császár is kegyeletesen megemlékezett és táviratilag fejezte ezt ki a miniszterelnök előtt.

Szilágyi sirjára a német császár is tett

koszorút, bár utólagosan, mert a német nagykövet nem volt Budapesten. Mindezek csak nagyságát mutatják Szilágyinak, aki nincs többé!



SZILÁGYI DEZSŐ †.

## Gazdák es iparosok a hadsereg-ellátásban.

Ismeretes dolog, hogy miként szerezte be eddig a hadügyi kincstár a szükségleteit ugy kenyértermények, mint abraktakarmányok és egyéb felszerelések dolgában. Az ajánlati tárgyalás útján való beszerzési mód azt eredményezte, hogy mindig akadtak élelmes vállalkozók, akik kezükbe kaparították a szállításokat. S míg egyrészt a megszorult s pénzsükségben levő kistermelőktől potom olcsó árban összevásárolták a terményt, a hadügyi kincstárnak jó borsos árakat számítva fel, busás jövedelmekre tettek szert. Mert, amíg a szegény kiscgazdától 12—14 korona árban összevásárolta a szállító a búzát, a katonai élelmezési raktárakba pár nap mulva 16 koronáért szállította be. Ugyanez történt a rozsnál, zabnál is, minden métermázsa termény után pár nap alatt 2—4 korona nyereségre tett szert az élelmes szállító. Akinek tudomása van arról az óriási mennyiségekről, melyeket a hadtestek csak egy 13 napos gyakorlat alatt is föl-emésztenek, az azt is tudja, hogy az élelmes szállítók sok ezer korona nyereségre tesznek szert rövid napok alatt, aránylag kevés fáradság árán.

Ugyanez az eljárás volt divatban a hadsereg egyéb felszereléseinek beszerzésénél is. Ugy mondják, hogy a bőripar s kiváltképp a lábbelikészítő ipar hanyatlása Magyarországon egyenesen arra vezethető vissza, hogy a nagyvállalkozók a megszorult kisiparosokkal hallatlan olcsó áron készítették a hadsereg lábbeli szükségletét; a szegény kisiparos a kenyérre, sóra valót is alig tudta megkeresni ennél a munkánál.

Az elpusztult kisvárosi és falusi műhelyek s a tönkrement kisiparos-osztály fölsegítése végett a honvédelmi miniszterium már néhány év óta a honvédség lábbeli szükségletét közvetlenül hazai kisiparosoktól s ezek szövetkezeteitől szerzi be. A szállításban való részvétel föltételei között főleg az tartatik szem előtt, hogy a szállításban ipartestületi kötelékben álló kisiparosok és azokból álló szövetkezetek, vagy alkalmi szövetkezetek vehetnek részt és hogy a munkát saját műhelyeikben tartoznak teljesíteni. A hazai kereskedelmi és iparkamarák közbejöttével adatnak ki ezek a munkák és általuk nagy jótélelményt gyakorol a honvédelmi kormányzat a kisiparosokkal.

Örömmel adunk most hirt arról, hogy a hadsereg kenyérterményei és a szükséges abraktakarmányok szállítására nézve is az idén kísérleteket fognak tenni oly irányban, hogy a terményeket *közvetlenül* kiscgazdaktól fogják beszerezni. Arról van szó, hogy egy egész hadtest

kenyértermény és zabszükségletének egy részét közép- és kisbirtokosoktól fogják az élelmezési raktárak beszerezni s ekként mód fog nyújtatni arra, hogy a katonai szállításban a legkisebb gazda is részt vehet.

A hadügyminiszter ugyanis a budapesti főhadbiztosság útján megállapodásra jutott az Országos Magyar Gazdasági Egyesülettel, hogy egyelőre a budapesti élelmezési raktár szükségletéből 5000 métermázsa rozs és 15,000 métermázsa zab a pestmegyei és bácsbodrogmegyei gazdasági egyesületek bevonásával napiáron közép- és kiscgazdaktól szereztessek be. Nagy könnyítés a kiscgazdák részére, hogy fuvarral is beszállíthatják a gabonát a budapesti Lehel-utcai katonai raktárba.

Ha a folyó évi kísérlet sikerül, ugy a jövő évben minden élelmezési raktárban életbe lép a rendszer.

A hadügyminiszter ur ez üdvös kezdeményezését örömmel üdvözöljük a gazdaközönség nevében.

H. A.

## Harez a magyarság ellen.

Örökös harez foly a magyarság ellen. Széles e hazában nem telhet egy nap, hogy a magyar nemzet ellen ne áskálódniának alattomban és nyilvánosan. Mi azt hisszük, hogy csak egy Görgey volt, pedig sokan vannak még közöttünk, kisebb-nagyobb Görgey-félék, a nemzetnek Judásai.

Napok előtt a pozsonyi színház igazgatójának, Relle Iván urnak a tettei kerültek nyilvánosság elé. Ez a derék magyar hazafi, akit, mint színigazgatót, az állam 6 ezer koronával segített évente, a helyett, hogy a németajku pozsonyiak között a magyar nyelvet terjesztette volna, ellenkezőleg, vegyes előadásokat tartott, de azokban sokkal több volt a német, mint a magyar. Amint ez a valóság bebizonyosodott, az állami segélyt megvonta a miniszterelnök Relle urtól. Mi pedig ezt is kiesésnek tartjuk. A magyarság ellen elkövetett kirohanásait büntetni kellene a színigazgató urnak, hogy jövőre ne legyen kedve a magyar nemzet segítségével a német színészetet szolgálni, se neki, se másnak. Hogy büntetése példaképpen szolgáljon mindazoknak, akik a nemzet kincseit, drága anyanyelvünket rabolják, lopják és helyette idegen bitangot szolgálva, elidegenedést csempésznek a magyar haza lakóinak szívébe.

Egy másik eset miatt is sok szó esik ország-szerte. Az oláhok állandó oláh színházat akarnak Nagyváradon. Mult héten tartották meg e részben gyűlésüket. Megalakították a *Román színházat alapító egyesületet* és nem kevesebb, mint 320,000 koronát gyűjtöttek már a létesítendő színházra. Tanulj magyar!... Mi csak beszélünk, szónokolunk, politizálunk, de ennél többet aztán nem is akarunk. Az oláhok,

mikor tervezni kezdenek, már a pénz is meg van rá. De reméljük, hogy mindezen nagy hűhóval és esengő pénzzel megkezdett oláh színházügy csak ennyi lesz és nem több! mert hazánkban más, mint magyar színházat nem fog engedni a kormány. Kívánjuk, hogy úgy legyen.

### Szilágyi Dezső halála.

A múlt pénteken temették el Szilágyi Dezsőt, a hirtelen elhalt kiváló államférfiut, akinek ravatalánál megnyilatkozott az egész ország fájdalmas részvéte.

Mint megirtuk, Szilágyi Dezsőt Karlsbadból Budapestre jövet szívszélhűdés ölte meg s a 61 éves erőteljes, izmos férfi a boncsoló orvosok állítása szerint még egy kis elővigyázattal évökig hurezolhatta volna baját.

A kir. kuria épületében felállított ravatalt valószággal elhalmozták koszorúkkal s az ország előkelő politikusai fejezték ki részvétüket az elhunyt államférfiu rokonai előtt.

Ő felsége a király Rátótra a miniszterelnökhöz szintén táviratilag fejezte ki részvétét s kegyeletesen emlékezik meg Szilágyinak legmagasabb személye iránt tanusított kiváló szolgálatairól. Szó volt arról is, hogy a képviselőházat is összehívják, hogy a törvényhozás is méltó kifejezést adjon részvétének és gyászának. Ezt azonban elejtették.

A temetés országos költségen pénteken délután 3 órakor ment végbe; a király képviseletében *Apponyi* Lajos gróf udvarnagy jelent meg a szertartáson, a kormány összes tagjai, főrendek, képviselők, a székes-főváros és vidéki törvényhatóságok és miniszteriumok nagyszámu küldöttségei állottak a ravatal körül.

Az operaházi tagokból alakult énekkar gyászdala után *Szász* Károly, az ősz református püspök lépett a koporsó elé és megható imát mondott az elhunytért. A nagy halottat még *Baksay* Sándor esperes, majd *Papp* Károly budapesti lelkész bucsuztatták el költői lendületű gyászbeszédben s végül *Perecz* Dezső, a képviselőház elnöke lépett a ravatal előtt levő szószékhez és mélyreható beszédben vett bucsut az elhunyt államférfiutól.

A házelnök beszédét ezzel fejezte be:

Fennmaradtak nagyértékű alkotásai s fenn fog maradni, amíg magyar él, Szilágyi Dezső emléke s szelleme.

Igen, dicsőült szellem! Emléked élni fog! Hálával, kegyelettel, büszkeséggel fogja őrizni s átadni követőjének minden nemzedék. S ha jönne — Ég ne adja! — idő, amidőn az utókor gyengé volna és segílyre szorulna nagy alkotásaid fentartásában és megvédésében: ott lesz a Te szellemed a maga nagy erkölcsi erejével: majd megvédi az egymaga is!

Amint, Te magad tanácsadónk, tanítónk, mesterünk voltál az életben eddig: akként fog jövőre inteni, oktatni, buzdítani, lelkesíteni kegyeletben megőrzendő emléked. Ez tegye álmodat könnyűvé és édessé! Isten veled! Nyugodjál békében!

Ezután az énekkar a Bognár-féle remek bucsuztatót énekelte el s mikor a gyászos akkordok végképp elhangzottak a márványcsarnokban, leemelték a nehéz érzekoporsót drága tartalmával a ravatalról és kivitték a hatlovas gyászkocsira.

A gyászmenet a gyalogjárókat teljesen megtöltő közönség sorfalai között elindult a kuria elől s amerre elhaladt, mindenütt sűrű tömegekben állott a közönség. A főváros a kerepesi-uti temetőben a Deák-mauzoleum mellett díszsírhelyet adott Szilágyi Dezső tetemének s mikor a koporsót a sir szélére tették, a beszentelés után, Szilárdy Áron egyházkerületi főjegyző mondott hangulatos imát a megboldogultért.

A sir mélyére tett koporsóra sűrűn hullottak ezután a rögök, majd bezárult a sir, amely a nemzet egyik nagy fiát zárta magába, aki éles elméjével hazafiságával és nagy akaraterejével sok fogas politikai kérdést oldott meg.

### Szabolcsiak sorsa Amerikában.

»Hazádnak rendületlenül, légy híve óh magyar! Bőcsöd ez s majdan sírod is...«

A múlt őszön csábitottak el 7 családot a lelketlen ügynökök Szabolcsból. Igartek 120 hold földet minden kivándorló családnak Braziliában. Az ősz óta csak siralmas levelek érkeztek a kivándoroltaktól, melyek közül lapunkban is szórószóra hozzuk a Nagy Bálint levelét, mert sokat lehet ám ebből tanulni. Nem mi és hozzánk hasonló emberek írják azt már most, akik ismerjük, hogy nincsen kolbászból fonva a kert Amerikában, sem sódarral nincs megtámogatva! ezt most az a nép írja, amely ott nyomorog, az az ember, aki nem hitte intő szavainkat és maga kárán tanult.

De halljuk a Nagy Bálint levelét, mit Santósból irt Pátróhára bátyjának.

**Jobb és megbízhatóbb magvakat**

nem is ajánlhatunk mint a minőket

27 év óta

**Mauthner Ödön**

csász. és kir. udvari szállító  
magkereskedésében kaphat.

„Kelt levelem június 28-án.

Szeretett Kedves bátyám kívánja a jó Istentől, hogy ezen pár sorunk a legjobb egészségben találja mindnyájukat és arra igen kérjük, hogy azt irták a Győrmegeyeieknek, hogy haza szállítanak bennünket ingyen, tehát mi Sántósban vagyunk a terger parton és mert azoknak azt írják, hogy csak minél előbb a tenger partra igyekezünk tehát már negyedik hete hogy itt sínlődünk mert csak koldulunk a városba és csak úgy élünk és három ember Rióban is volt a főkonzuláthoz azok azt mondják, Riói konzulá minden községben küldött irást és ara kérem kedves bátyám, hogy még légy szíves megtudni és tudósítsál bennünket a jó tekintetes jegyző urhoz és a bíró urhoz is, kérd meg igen szépen kérjük, hogy legyen olyan szíves hogy intézkedne felőlünk mert a konzulát azt kívánja ha a község előljárója folyamodik felőle hát haza vitetik azonnal hát igen szépen kérem, hogy ha méltóztatnának oly szívesek lenni hát ha a jó Isten megsegít haza mehetek megszőgálom a jó szíveségét az országnak és a hazámnak és a falum előljáróknak is megszőgálom és arra kérünk kedves bátyám légy szíves erigy által Gégénybe és mond el a szomorú hírt, mert bizony itt ebbe vadországba a szegény magyaroknak igen sajnós az élet mer itt magyarul nem tud senki beszélni, ott akár merre megyünk akár mit dolgozunk nekünk nem fizetnek sehol mer beszélni nem tudunk tehát a mi sorsunk igen szomorú és még keserves is mert Sántósba is úgy tudtunk eljutni, hogy a ruháinkat eladtuk és már a sincsen csak a mi rajtunk van tehát segítsenek rajtunk, vagy a pátrohai előljáróság legyen szíves írjon egy pár szót a konzulátnak Sántósba hogy még egyszer megláthassuk a szép Kanaán országunkat mert más képen nem tudunk soha szép országunkba vissza menni mert itt éhen is elveszünk, vagy pedig legyen olyan szíves ne sajnálja fáradságát menjen által az én kedves testvéremnél és vigye át e levelet is és mondja meg hogy ha még egyszer akarnak látni hát könyörüljenek rajtam vagy pénzzel vagy pedig járjanak ők is benne ne hagyjanak elveszni majd vissza szőgálom itt már voltam olyan inségben vasárnap is éhségembe el is szédültem, mert ha elmegyek koldulni hát tiz helyről is kipiszkolnak úgy adnak egy harapást csak azt mondták menjék dolgozni de nem lehet mert beszélni nem tudok hát még szolgálni sem kellek stb.“

Eddig szól a levél. A pátrohai lelkész a községi előljárósággal együttesen azonnal kérvényt menesztettek a nagyméltóságú m. kir. miniszterelnök urhoz, elküldvén ezen levél eredetijét, kérvén hogy magyar honfiui lelke erős karját nyujtáná az *elcsábitott testvéreink megszabadítása* és hazaszállítása végett.

Vajha okulna már a magyar ember és ne engedné a kivándorlási utazók, családok által magát annyiszor rászedni. Példaképpen hoztuk az esetet, jó lesz megszívlelni és a nép között hasznosan terjeszteni, hogy ezáltal is intve legyenek.

## Vidéki kiállítások.

— Makón és Kecskeméten. —

A fővárosi sajtó, még nem is olyan régen, meglehetősen kicsinyléssel néhány szóban emlékezett meg az ország egyes vidékein rendezett gazdasági vagy iparkiallitásokról. Rája kente a *vidéki* nevet. Pedig ezek a kisebb-nagyobb vidéki gazdasági és iparkiallitások hordták össze hangyaszorgalommal az ország anyagi erősödéséhez a köveket. Az államnak évtizedeken keresztül az volt a törekvése, hogy központosítson az ország szívében mindent; közintézmények, gyárak, iparvállalatok százai-ezrei támadtak Budapesten gombamódra, a *vidék* rovására, melynek ipara, kereskedelme pangott; az egykori jólétnek, a virágzó kisiparnak se hire, se hamva. Ilyeténképpen a szórványosan rendezett vidéki iparkiallitások alig terjeszkedtek túl a kiállítások keretül szolgáló város falain; felülről, a fővárosból lenézés jutott nekik osztályrésziül, a vidéken alvó, szunnyadó közgazdasági életszervek pedig a közöny bizonyos nemével nézték vergődésüket.

A gazdasági egyesületek életrekeltésével, meg a kereskedelmi és iparkamarák szervezésével mintha megváltozott volna a helyzet, megcsappant a vidék közönye a kiállítások iránt, a központ lenézése, kicsinylő tekintete lanyhult; az utóbbi években rendezett vidéki kiállításoknak a kormányzat, államférfiak, politikusok figyelmét sikerült fölkelteniök.

De mi nem erre helyezzük a súlyt, hogy a központ figyelme is felé irányult a vidéki kiállításoknak, hanem arra, hogy ezek a kiállítások a vidék mezőgazdaságát, iparát és kereskedelmét lendítik fel s tanulságos bő anyagot nyujtanak a szemlélőnek arra, hogy egy-egy elhanyagolt iparág, iparcikk, miként karolható fel az azt fölemészteni képes vidékeken.

\*\*\*

El kellett mindezt mondanunk most, amidőn egy minden tekintetben sikerült vidéki iparkiallitásról számolunk be, melyet *Hegedűs* Sándor kereskedelemügyi miniszter nyitott meg a múlt héten. A kiállításán 1300 kiállító vett részt s három vármegye iparosai jelentek meg készítményeikkel. E sikerült kiállítással bebizonyosodott, hogy igen sok hazai iparcikkünkkel versenyképesek vagyunk a külföld iparával.

A másik vidéki kiállítás Kecskeméten augusztus hó 11-én nyilik meg, mely az ipart és mezőgazdaságot egyaránt felöleli. A mezőgazdasági kiállítást a Pestmegyei gazdasági egyesület rendezi karöltve Kecskemét város közönségével, érdekesnek ígérkezik a gazdasági gép- és eszköz-, valamint a permetezőgép kiállítás és verseny is. Az ugyanekkor rendezendő baromfikiállítás pedig hű képét fogja nyujtani az ország első vármegyéje baromfitenyésztésének.

## Csatornák és viziutak.

A kereskedelem forgalmának megteremtéséhez első föltétel az olcsó szállítás. A gazdasági termékek értékesítése szintén az olcsó szállításától függ. Mit ér a bő termés, az Isten nagy áldása, ha nem lehet piacra vinni, mert a fuvar költség fölemésztí a hasznot.

Ezt jó előre belátták Ausztriában és megsza-  
vaztak egy óriási költséggel építendő csatorna-köl-  
csönt. Mi magyarok ez alkalommal valóban tanul-  
hatunk az osztrák sógortól, de tanulunk is kell,  
különben szomorúan nézünk utána.

Az osztrák viziutak oly olcsó szállítását létesí-  
tenek, melylyel szembe sem vasut, sem más szállí-  
tási eszköz a versenyt ki nem állja. A tervezett  
viziutak kiépítése husz év alatt fog elkészülni, tehát  
a magyar kormánynak sem szabad elmulasztani,  
hogy mielőbb a régen tervezett magyar vizicsatornák  
is kiépíttessenek. Könnyű kitalálni, hogy miért kell  
sietni nekünk az olcsó szállítási utakkal?! Azért,  
hogy a verseny agyon ne nyomjon.

Mennyivel olcsóbb lett a szállítás, mióta vasu-  
ton és nem szekérrel történik, de mennyivel keve-  
sebbe fog kerülni akkor, ha vizen, csatornákon,  
ezzel a legolesőbb alkalmatossággal végezhetjük  
kereskedelmi és gazdasági forgalmunk lebonyolítását.  
Ha ez az osztráknak meg lesz és nekünk nem: a  
verseny koldusbotra juttat bennünket. Kormányunk  
is mozgolódní kezdett már, sőt egyes viziut-terveket  
közelebből munkába vesznek.

A viziutak kiépítése már csak azért is kivá-  
natos, mert ezáltal meg lesz oldva hazánknak nagy  
területein az öntöző-csatornák kérdése. A nemzet  
gazdasági fejlődésére pedig szükségessé vált az  
öntöző-csatornák létesítése is. Így aztán az ország  
legtermőbb vidékei az olcsó szállítás által oly sze-  
renesés helyzetbe jutnak, hogy árujokat egyenesen  
a fővárosba, vagy más nagyobb kereskedelmi pontra  
versenyképesen vihetik, a nemzetre pedig a jólétet,  
a boldogulást hozzák. Ugy az öntöző csatornák,  
miként a viziutak terveiről még bővebben is meg-  
emlékezünk.

## SZÖVETKEZETI ÉLET.

### A gabona-értékesítésről.

Elhangzott a kaszapengés — letarolták az  
életet — sokhelyt ki is csépeleték. Hajh, hanem  
bizony sok helyütt vakarja a gazda a fületövét.  
Gyengén osztja a kalász a magot. A termés a köze-  
pesen is alul maradt.

Mikor ott áll a szemes élet már garmadában,  
akkor jön csak az igazi hadd el hadd. Jön első-  
sorban a végrehajtó, bekopogtat a hitelező s leg-  
végül a gabonaügynök — a szenzál: kínál olcsó  
árat a gabonáért. Ha valakit hátul és kétoldalról a  
tűz szorongat — habozás nélkül beleugrik az előtte

fekvő — bár sebes folyóba. Nohát atyámfiai így  
van a gazda is terményeinek értékesítésével. Szoron-  
gatják mindenünnen s ő kénytelen odaadni buzáját,  
rozsát az elsőnek, aki kínál érte valamit. Ez a magyar  
gazda legnagyobb baja, a másik nagy baj, hogy  
élhetetlenek vagyunk s nem tudunk segíteni  
magunkon.

Hogy ily nagy feneket keritettem a dolognak,  
az igazi oka az a pár sornyi hír, amit a »Szövet-  
kezés« című ujságban olvashatunk, amely arról  
tanuskodik, hogy más országban komolyabban veszik  
a gazdák a dolgot s iparkodnak a nagy bajon ugy  
ahogy, mondjuk, inkább a legjobb módon, segíteni.  
Csinálnak gabonaértékesítő-szövetkezeteket. Így ol-  
vassuk:

»Németországban nagymérvű akezió folyik a  
szövetkezeti gabonaraktárak felállításának érdeké-  
ben. A porosz képviselőház elé egy kimutatást  
terjesztettek, amelyből kitűnik, mily nagy össze-  
geket utalványoztak ki raktárépítési czélokra 1900  
december végéig azon 3,000.000 M. és 2,000.000  
M. alapból, amelyet az 1896-diki és 1897-diki  
törvény e czélra engedélyezett. A kimutatás szerint  
az államkölcsön segítségével épült és működő gabona-  
raktárak száma, beleszámítva a berlini kísérleti  
gabonaraktárt is, 30-ra rug, forgalmukat 4,110.517  
M.-ra becsülik.

Pommerániában az államkölcsön igénybevé-  
tele által 13 szövetkezeti raktár létesült, amelye-  
ket a községi beszerzési és értékesítő szövetkeze-  
tek vettek üzembe. A gazdák határozottan jobb  
buzaárakat értek el a szövetkezeti raktárak által.  
A községi szövetkezetek innen szerzik be saját s  
a vidék szükségletét, a raktárakban felmaradt  
árut pedig a központi szövetkezeti raktár veszi át  
értékesítés végett. Ez helyes, nem különben az az  
intézkedés is, hogy az összes gabonaraktárak arra  
kötelezték magukat, hogy csakis saját területük  
szükségletét fedezik s a felmaradt árut a központi  
szövetkezetnek szolgáltatják be. Ez a központi  
jelentékeny eredményt ért el, mert míg az 1898/99.  
évi forgalom csupán 57.894 métermázsát jegyzett,  
addig az 1899/1900. évi forgalom már 137.185  
métermázsát mutatott fel, két millió 2300 M. érték-  
ben. Az értékesített gabona egy részét Angliába  
és Dániába vitte ki.

Ma, amidőn a szövetkezeti gabonaraktárak  
legnagyobb része még a kezdet nehézségeivel küzd,  
nem állapítható meg, minő forgalmat s minő  
üzleti hasznot képes hajtani. Hosszu évek tapaszt-  
alatai fogják bebizonyítani, hogy beváltjak-e a  
mezőgazdák hozzáfűzött reményeit. Mindenesetre  
biztató jelnek tekinthető az a körülmény, hogy  
a raktárszövetkezetek tagszáma napról-napra nő.  
Hasonló biztató jelt kívánnánk látni itthon is —  
írja az idézett ujság. Bizony magunk is csak annyit  
mondunk, — de hát a magyar ember mindenbe  
akkor fog, a mikor már nagyon körmére ég a dolog.

Ugy látszik a keserves tapasztalatok mit se  
használnak — még több sanyaruság kell a mi  
gazdáinknak.

**Polgártársak! Lépjetek be a gazdasági munkássegítő pénztárba!  
Belépési szándékokat adjátok tudtul mielőbb az előljáróságnak,  
hogy a központi igazgatóságnál bejelentsenek.**

**Szövetkezeti czukorgyár Baranyában.** A baranyamegyei gazdák czukorgyár alapítását tervezik, még pedig szövetkezeti alapon. E czélból értekezlet volt a pécsi vármegyeházán, amelyen a baranyamegyei tekintélyes földbirtokosok és egy külföldi gépgyáros is megjelent. A czukorgyár alapítását elvben elhatározták, a részletekről később döntenek.

**Uj hitelszövetkezet Temesmegyében.** A temesmegyei szövetkezet buzgó alakítója, Nagy György királyi tanácsos a napokban Oresovác temesmegyei községben alakította meg a hitelszövetkezetet az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékében. Eddig 89 tag jelentkezett, akik 12.456 korona értékű üzletrészt jegyeztek.

#### A magtárszövetkezetek fejlődése Bajorországban.

A magtár-szövetkezetek száma az 1899–1900. üzleti évben 40-ről 54-re emelkedett. Azóta 16 új szövetkezet létesült s 8 a megalakulás stádiumában van. A beszállított gabonamennyiség 424.464 mm.-át tett ki. A magtárak közül 18 megvette a gabonát, míg a többiek csupán közvetítették az eladást. A magtár közvetítésével eladott gabona általában magasabb áron kelt el, mint különben. A vevők között szerepeltek a katonai élelmezési raktárak, udvari sörfőzde, országos méntelepek, udvari istállók, nagy malmok, sörfőzdék stb. A fő vevő, amint látszik is, az állam. Ezen gabonaraktárak építési és felszerelési költségei 1.066.000 márkát tesznek ki. A lefolyt üzleti év eredményei elég kedvezők voltak s mint örvendetes jelenség említhető fel, hogy a mezei gazdák mind nagy mértékben csatlakoznak.

## TÖRVÉNYKEZÉS.

**Régi módi becsület.** Zwetschkenbaum Ármín és Rind Ármín közt ezelőtt öt héttel nézeteltérés merült föl. Az angol-bur háborúról vitatkoztak. A vita szenvedelmessé lett, mert egy közös ügylet óta éppen nem voltak a legjobb indulattal egymás iránt. A vita folyamán Rind, aki Chamberlain hívének vallotta magát, egyszerre legyintett a kezével és esendesen mondta:

— De mit is vitázik; maga egy — antik jellem.

A tekintet, a mozdulat és a hang Zwetschkenbaumnak az arzába hajtotta a vért. Dühösen ütött az asztalra.

— Mit mondott?

— Maga egy antik jellem!

A következő pillanatban Zwetschkenbaum tettelegességre vetemedett. Még pedig két, egymást szaporán esattanással követő nagy tettelegességre. Chamberlain híve megőrizte angol hidegvérét, nem viszonozta az inzultust, fölállt, tüstént két tanut keresett és még azon a napon beadta a följelentést a druszája ellen. A pofonokat nem lehetett tagadni, ezt Zwetschkenbaum meg se kísérelte, de viszonzóvadászt emelt az antik jellem elnevezés miatt.

— De hisz ebben nincsen sértés; mondotta a bíró.

— De a hangsúly kérem; a hangsúly! erősködött Zwetschkenbaum.

— Hát hogyan mondotta? kérdi a bíró Rind Ármint.

— Te egy antik jellem vagy! — szavalta ez, valósággal átszellemülten.

A viszonzóvadászt tehát el kellett utasítani. Zwetschkenbaum azonban fölebbezett, egyuttal követelve azt is, hogy hangsulyszakértőket is hallgassanak ki, mert ő az antik jellem, vagyis régi módi becsület kifejezésében sértést lát.

**A családi perpatvar vége.** Örökös volt a viszálykodás a Demján János, Tomicza Maile, Tomicza György és Putnik István meszicsi földművesek családjában, melyeket pedig rokoni kötelék csatolt egymáshoz. A perpatvarok napirenden voltak és 1900. december 15-én este annyira fokozódtak, hogy verekedésre került a sor, aminek Demján János áldozatul is esett. A jó rokonok, félvén a következményektől, a holttestet az utcán végig folyó patakba dobták, ahol másnap a járókelők ráakadtak. A gyanu rögtön a rokonságra esett, akik nem is tagadták sokáig, mire az esküdtszék Tomicza Meilat és Györgyöt 13 évi, Putnik Jánost pedig 10 évi fegyházra ítélte. Avédők semmiségi panaszát minap a kuria elutasította.

**Fenevad a kaszárnyában.** Boroszlóból írják: A boroszlói 11. hadosztály katonai bírósága kilencz hónapi börtönre ítélte Tourbier Károly altisztet, aki egy alárendeltjével kegyetlenül bánt. A vizsgálat kiderítette, hogy a szegény katona több mint kétszáz pofont kapott az altisztől, akit azonkívül többször oldalfegyverével ütlegelt. Junius 5-én az altiszt valami esekélyesség miatt ismét nem volt megelégedve a katonával. Másnap a fegyvertisztításkor így szólt hozzá:

— Neked még van tegnapi számlád. Hajolj le.

Azután kutyakorbácsal tizszer végig vert a szerencsétlenen, úgy hogy napokig meglátszottak a kék és vörös foltok. Julius hó 8-án a katona egy hiányzó gombbal jelent meg a szemlén, mert nem volt ideje, hogy fölvarrja. Tourbier a legény szobájába ment s ott, hogy több dolga legyen, levágta ruhájáról az összes gombokat, letépte kabátját, összetépte ingét és föl vágta ruhájának bélését. Azután többször felpofozta a katonát. Másnap a katona nem tudta kisöpörni a szobáját, mert a ruhájával kellett bajlódni, mire az altiszt oldalfegyverével végig vágott rajta. A katona, aki hónapokon át tűrte a méltatlan kínzásokat, végre panaszra ment. Mikor ezt Tourbier meghallotta, így szólott hozzá:

— Ha elítélnek, meg kell halnod te kutyá, mert agyonütlek a szobádban.

A katonai bíróság tárgyalásán a vád képviselője hat hónapi börtönt indítványozott, a bíróság a vádindítvány mellőzésével kilencz hónapi börtönre ítélte kegyetlen altisztet.

## MI UJSÁG?

Azon t. előfizetőinket, akiknek előfizetése július hó végével lejárt és akiknek mult számunkhoz utalványt mellékelünk, felkérjük, sziveskedjenek az előfizetést megújítani, annál is inkább, mert ezek a t. előfizetőink előfizetésük megújításáig már csak egy számot kapnak.

### A „Független Ujság“ kiadóhivatala.

**Árpád-ünnep Pusztaszeren.** Az évenként tartatni szokott Árpád-ünnep mult vasárnap folyt el Pusztaszeren, a hét vezér vérszerződésének szent helyén. Szeged és vidéke hazafias magyar népe lerója a kegyelet adóját minden esztendőben. A szegedi »Szombatos« társaságé az érdem, mint rendező, hogy eme ünnep évenként megtartatik. A vasárnapi ünnepen is több ezer ember vett részt, kik már a kora hajnalban talpon voltak, hogy jelen lehessenek a lélekemelő ünnepeken. Az ünnep részletes lefolyása a következő volt: Reggel fél öt órakor gyülekezett a nagyszámu közönség a szegedi Kossuth Lajos sugáruti tüzoltó-laktanya előtt s hosszú kocsisorban vonultak az országuton Pusztaszerre. A közönség tulnyomó része azonban már hajnali három órakor indulva, gyalogszerrel tette meg az utat. Mindannyian reggel fél nyolcz órakor érkeztek a történelmi nevezetességü helyre, hol táborot ütöttek. Kilencz órakor Várady Gyula hitoktató istentiszteletet tartott a szabadban, majd pedig szent beszédet mondott. Ezután a szombatosok dalosköre elénekelte a Himnuszt, mire dr. Tasehler J. elszavalta a »Pusztaszer« ezimü alkalmi költeményt. A költői képekben gazdag szép költemény nagy hatást ért el. Hatalmas ünnepi beszédet mondott ezután dr. Kószó István szegedi ügyvéd, melynek minden mondatát perczekig éljenezte a lelkesült tömeg. A nagy közönség nem széledt ezután el, hanem bevárta a délután négy órakor kezdő nagy ünnepélyt.

**Iparosok kongresszusa Nagyváradon.** Az ország ipartestületei szeptember havában kongresszust tartanak Nagyváradon. A kongresszus előkészítői remélik, hogy magas állásu kormánytisztviselőket nyerhetnek meg a kongresszus munkájában való részvételre, így magát Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter is, aki élénken érdeklődik minden iparmozgalom iránt.

**A győri püspök hagyatéka.** Néhai Zalka János dr., volt győri megyés püspök hagyatékához tartozó és három megyében elszórtan fekvő ingatlanok felülvizsgálatával a szakértők már elkészültek és most az összeegyeztetési munkálatok folynak, amelyek a jövő héten szintén befejezést nyernek. Az összeegyeztetés Győrben folyik az érdekelt felek szakértői részvételével. A szakértőknek 400 épületet kellett megvizsgálniok. Az épületek helyreállításához szükséges összeg, melyet a hagyatékból az ujonnan ki-nevezendő püspök javára levonnak, meghaladja a 300,000 koronát.

**Bem hadsegéde.** Zeyk Domokos századosnak emléksobrát most építik Héjasfalván, ama sirhant fölött, ahol vitéz halált halt a százados. A hét és fél méter magas emlékmüvet bácestoroki kőből építik s azon helyezik el azt a képet, melyet Köllő Miklós mintázott. A szobron ez a felírás lesz olvasható:

ZEYK DOMOKOS SZÁZADOS  
BEM TÁBORNOK HADSEGÉDE  
ITT HALT HŐSI HALÁLT  
1849. július 31-én.

Az arczkép alatt pedig a következő vers hirdeti Zeyk százados hősi harczát:

Kozákok erre közre fogták,  
Hogy élve ejtsék foglyul őt,  
Ő küzd, magát meg nem adva,  
Aztán saját szivébe lőtt.

Az emlékoszlop leleplezése szept. 29-én lesz.

**Lefokozott főhadnagy.** Debreczenben katonai becsületbiróság ült össze Szortory Dezső dandárparancsnok elnöklésével, hogy ítéletet mondjon Andor József honvédfőhadnagy fölött. A főhadnagy tavaly nagy feltünést keltett karddal való vitézkedésével egy kávéházban, ahol egy énekesnő miatt összevagdalta Engel Lajos lapkiadót. A becsületbiróság nem a miatt vonta most felelősségre Andor Józsefet, hanem kövnyelmü élete és tömérdek adósága miatt. A becsületbiróság lefokozásra ítélte a főhadnagyot, akit aztán mint közlegényt Budapestre kísértek.

**Egyszer már esküdtem.** Javakorbéli ember áll a bíróság előtt, éppen most végezte el a vallomását. Hogy befejezte, ránt egyet a mellényén s végigpödrí a bajuszát, mint aki nem akarja olyan gyorsan beadni derekát a rohanó időnek.

— Hát most tegye le arra, amit mondott, az esküt, szólítja meg az elnök.

Az ember nagyot néz, majd hátratekint, mintha keresné, hogy tulajdonképpen neki szól-e a biztatás?

— Jöjjön előbbre, tegye le az esküt, mondják neki másodszer is.

Erre már eloszlik minden kétség, hiszen nevéen is szólították. Megrázza deresedő fejét és hátralép egyet.

— Már én azt nem teszem!

— Miért ne tenné? Hiszen csak igaz, amit mondott?

— Egy betüig.

— Hát akkor miért nem esküszik?

— Instálom, egyszer esküdtem életemben, akkor is elhagyott a feleségem. Én nem teszem meg többször.

Es makaesködött akkor is, mikor tetemes rendbírósággal sujtotta az elnök.

**Czigány buvár.** Nagy hire van Tolnamegyében Farkas Kálmán medinai muzsikus czigánynak, aki képes a víz alatt 4—5 söt hat perczig is kibírni. Farkast czigány buvárnak hívják; mert a Sió és a Sárvizből, melyek közel vannak Medinához, felhozza nemcsak a beleejtett tárgyakat, hanem még a halakat is kézzel megfogja a víz alatt és kihozza. Most történt a napokban Kölesden, hogy fürdés közben Grünvald Gyula kölesdi aljegyző értékes aranyóráját lánczostul beleejtette a Sió közepébe a ladikból. Miután senki sem tudta az aranyórát felhozni, elhozatták a buvár czigányt, aki nemcsak az órát halászta ki, hanem a folyó partján állók bámulatára

kézzelel több nagy halat is fogott. Farkas 30 korona jutalomban részesült.

**Megörült a hőségétől.** A mult heti hőség áldozatot is követelt magának Kassán. A Kálvária-utczán ment végig Zacher Vilmos magánzó. Egyszerre különösen kezdett viselkedni. Levette a kalapját s kiállt az utca közepére s merően a napba nézett. Aztán rettenetesen kacagni kezdett. A járókelők

a mikor megingott a föld a vén Európában az uralkodócsaládok, a kormányok, sőt a társadalom lába alatt is, történt, hogy a Habsburgok fiatal sarja váratlan jutott hozzá a veszélytel teljes örökséghez. Tizenkilenc éves volt, amikor melankholikusan így sóhajtott: Isten veled ifjuságom! Ötvenhárom esztendő telt el trónralépése óta és Ferencz József még mindig él, erejének teljességében. A magyar és az osztrák sajtó nem győzi dicsérni ennek az aggastyánnak a ruganyos lépését, fiatalos testtartását, eleven



MOST JÖN A GYÜMÖLCS.

figyelmesekek lettek a különös viselkedésü urra s rendőrt hívtak. Zacher folyvást azt hangoztatta, hogy a nap kiszáritotta agyából a velőt. Családjához vitték a szerencsétlent, akinek ronesolt idegzete tönkretételéhez a nagy hőség is hozzájárult.

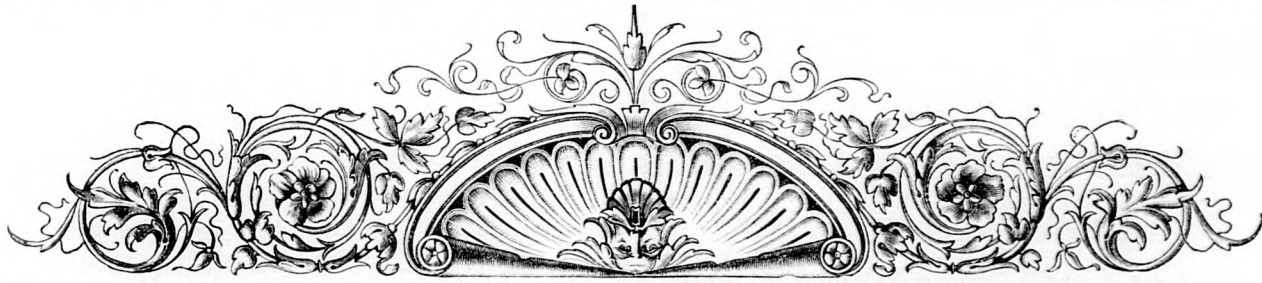
**Egy magyar gépész öngyilkossága.** Az Antwerpen és Buenos-Ayres között közlekedő Arenburg gőzös-ről a mult hónapban egy Siklóssy nevü magyar gépész ugrott a tengerbe. A kihallgatott tanuk vallomásából kiderült, hogy Siklóssy öngyilkos szándékkal ugrott a tengerbe. A hajón mindenki nagyon szerette a magyar gépészt és senki sem tudja megmagyarázni, hogy miért lett öngyilkossá.

**Francia lap a királyról.** A párisi legtekintélyesekek lapok egyike, a »Temps« legutóbbi számának vezércikkében így emlékszik meg királyunkról: Viktória királynő halála óta már csak egy uralkodó, Ferencz József él, aki több, mint ötven esztendeje viseli a koronát. 1848-ban, a forradalom esztendejében,

kedélyét. Pedig mennyi fájdalom sújtotta a közéletben és a magánéletben; mennyi tragikus órát kellett átszenvednie. És még mindig lelki vidámsággal, patriarchális jószággal telve, alattvalóinak lojalitásától környezve vadászik, sétál, hadgyakorlatokat vezényel, uralkodik, mintha legfeljebb husz esztendő nyomná a vállát.

**A 12-ik huszárezred jubileuma.** A Lembergben állomásozó 12-ik huszárezred ma ünnepelte fennállásának 100-ik évfordulóját. A tábori mise után az ezred parancsnoka, Belnay ezredes beszédet intézett az ezredhez, amely azután elvonult Fiedler tábornagyszernagy hadtestparancsnok előtt. Délután a jablonovszki gyakorlótéren tisztverseny, este pedig a tisztú kaszinóban disztrakoma volt.

**A tizkoronás bankjegyek kibocsátása.** Az osztrák-magyar bank szükebbkörü értekezletén úgy határozott, hogy az új tizkoronás bankjegyeket szeptember 2-án reggel 9 órakor hozza forgalomba.



SAROLTA.

## GAZDASÁGI DOLGOK.

### A vetésforgókról.

Azzal, hogy a talajt kellően megmiveljük, megadjuk a trágyát, megmunkáljuk a földet; a biztosabb és nagyobb terméshozam érdekében még nem tettünk eleget, mert ha azt akarjuk, hogy terméseink ne esökkenjenek, úgy a vetendő növények egymásutánjában bizonyos sorrendet kell betartanunk. Ezen sorrendre pedig szabályul felállíthatjuk azt, hogy a sekélyen gyökerező növények váltakozva vetessenek mélyen gyökerezőkkel s kapások takarmánynövény-nyel, vagy gabonafélékkel.

Minden gazda tapasztalhatta azt, hogy földjein egyik növény jobban, másik rosszul sikerül, egyenlő elővetemény mellett is s azt is tapasztalhatta, hogy pl. az árpa jobban sikerül valamely takarmánynövény után, mint a buza, vagy hogy zab után szebb a tengeri, mint pl. a buza. Látjuk tehát, hogy az előveteménytől milyen sok függ az azt követő növény sikerültére s milyen kívánatos, hogy jól megválasszuk az egymásután termesztendő növények sorrendjét.

A kísérletek, tapasztalatok s az előrehaladott gazdasági tudomány megállapította azokat a szabályokat, a melyeket a növények termesztésénél, illetve azok egyásutáni vetésénél a gazdáknak irányt jelölnek meg s ezek: 1. Hogy ugyanolyan növényt egymásután, 2. kalászos kalászos után vetnünk nem szabad, 3., hogy sekélyen gyökerező növények váltakozzanak mélyen gyökerezőkkel. Ezek a szabályok volnának a helyes gazdálkodás alapjai. Aki ezeket be nem tartja és ezek ellen cselekszik, az rabló-gazdálkodást üz, amely ámbár néha ideig-óráig haszonnal is kecségtet, de a melynek visszahatása olyan, hogy évekre kiterjedő termésesökkenést és így a gazda pusztulását vonja maga után. A földet ha abból tisztességes termést várunk — javítani kell s a javításnak első feltétele a vetendő növények egymásutánjának helyes megállapítása és betartása.

Ami a vetési sorrendet illeti erre nézve példákat hozhatunk fel: pl. ha az egyik évben gabonával vetettük be táblánkat, oda a második esztendőben takarmányt, azután ismét kalászosnövényt s végül kapásnövényt vethetünk. Ez négy esztendő múltán ismét ilyen sorrendben következhetne egymásra, így a föld mindig teljes erejében maradna, kizsarolva nem lenne, mint az esetben, ha pl. két évben egymásután vetnénk, mondjuk kalászos növényt. Ilyen négy esztendei vetésforgást azonban többet is lehet összeállítani pl. 1. kapás (trágyázva); 2. tavaszi gabona; 3. takarmány; 4. őszi gabona, vagy 1. ugar (trágyázva); 2. buza; 3. búkköny; 4. rozs, esetleg

1. esalamádé (trágyázva); 2. zab; 3. takarmány; 4. rozs és így tovább. Hogy a gazda azután melyiket alkalmazza, az függ a saját viszonyaitól. Kísérleteznie azonban nem szabad, hanem a szerint, amint más szomszédgazdaságban látja, az ő ítélőképessége, esetleg szakemberek megkérdezése után kell eljárnia. Mert van eset, hogy azon a vidéken követett vetésforgó ami gazdaságunkban nem s viszont a másutt kisebb eredménnyel követett módszer nálunk kitűnően válik be. Ezért kell itt is, ott is tanulnia a gazdának s a tanultakat, a látottakat, a maga hasznára tudni fordítani. — gh —

### A széna meggyulladása önmagától.

A széna önmagától való meggyulladásának kérdését, igaz, gyakran halljuk hangoztatni, még pedig olyformán, hogy egy belül erjedő állapotban lévő takarmánykaszal csak az esetben gyulladhat ki, ha azt felbontják, de alig lehetséges, vagy éppen lehetetlen, hogy kigyulladjon, ha a kazalt érintetlenül hagyjuk.

Ezen lehetőség azonban nincs kizárva. Gyakran látható, hogy lóhere és takarmány-búkköny kazalokban, midőn azok használatba vétetnek s szénavágókéssel függélyesen levágnak, belsejökben kisebb-nagyobb, feketére szenesedett foltok találhatók, melyek közül egyesek, alig 30 cm.-nyire a kazal külső felületétől feküdnék, tehát a levegőhöz ugyanesak közel, hogy lánggra lobbanjanak, de a kazalok még sem gyuladtak ki.

De hogy a takarmány, különösen, ha nagy mennyiségben, nedvesen hordatik össze, önmagától, a belsejében kifejlődött erjedéstől kigyulladhat, anélkül, hogy hozzányulnának, több szavahihető gazdától hallható, kik minden kétséget kizárólag konstatálták, hogy az ő kazalok „önmagától gyulladt ki”, anélkül, hogy felbontották volna.

Dr. Maerker, a hallei vegyikísérleti állomás vezetője, beható és fáradságos vizsgálódások után azon meggyőződésre jutott, hogy ha a gabonakészletek nedvesen rakatnak össze, belsejükben erősen megmelegesznek ugyan, de önmaguktól ki nem gyulladnak és hogy ez csak a széna, sarju és a mesterséges takarmányfélénél lehetséges, ha azok nem kellőleg kiszáritva hordattak be.

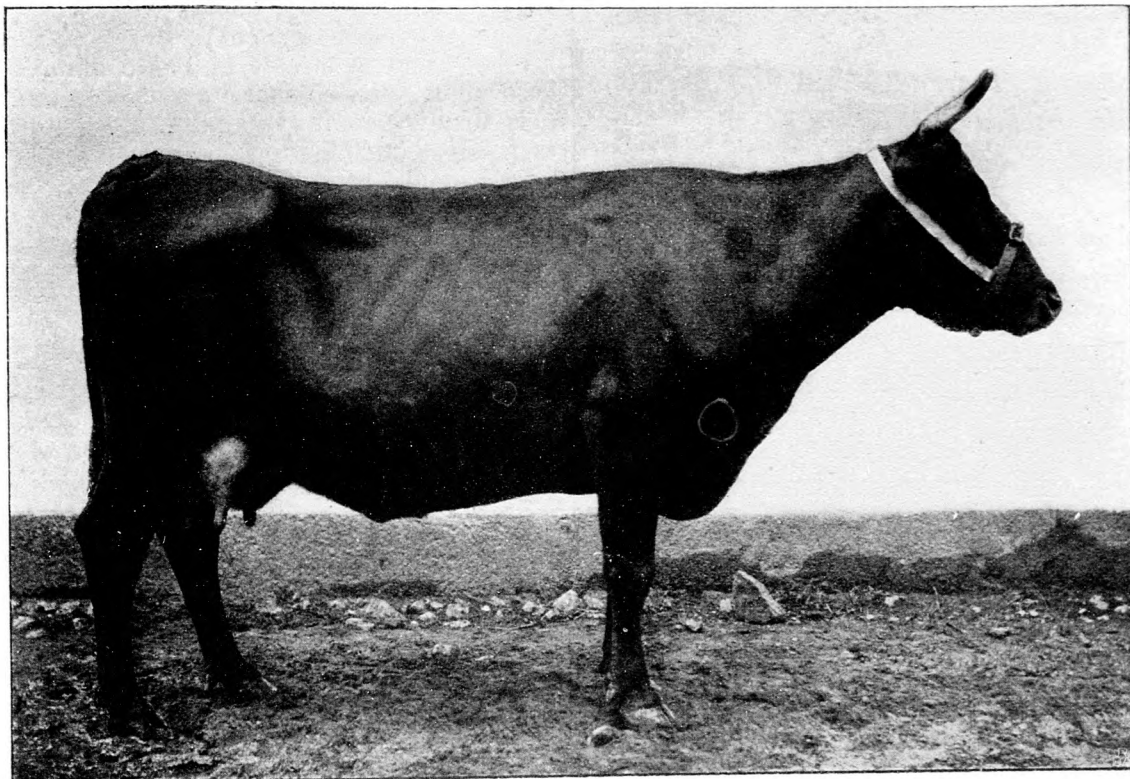
Dr. Maerker ennek lehetőségét következőleg indokolja: „A nem eléggé kiszáradt takarmány tovább él és lélegzési folyamatot végez, melynél jelentékeny mennyiségű meleg fejlődik. A takarmány erjed s ennek következtében magas hőmérséklet áll be s a levegővel való közvetlen érintkezés előidézheti a kigyulladást.

A széna elszenesedése vagy kigyulladás ellen Hollandiában konyhasót hintenek a széna közé rétegenként, hogy az a nedvességet magába szívja és a szénaerjedési bacillusokat megölje.

Az északi vidékeken, hol a széna igen nehezen szárad és a takarmánykazalok kigyulladására gyakrabban fordul elő, akkép rakják össze a kazalt, hogy a közepre egy hengeres kosarat, vagy hordót állítanak és e körül rakják le a szénát, takarmányt úgy, hogy amint a kazal magasabb lesz, a kosarat vagy a hordót is magasabbra húzzák fel s midőn a kazal elkészült a közepén egy kéményszerű ür képződik, melyen át a fejlődő meleg eltávolodik. Nem fog ártani megpróbálni ott, hol az előző években kigyuladtak a takarmánykazalok.

tejelő, Dániának hasznothajtó marhája. A piros dán marha keletkezése az angolni vér befolyására, illetőleg a vörös-tarka sziléziai marhára vezethető vissza.

Mellékelt ábránkon egy 7 éves piros dán tehenet mutatunk be, amely egy szépen fejlődött állat s amely 1898. október 1-től egész 1900. szeptember 30-ig, tehát 2 éven keresztül mint éviátlagot 4812 liter, tehát naponta átlag 13 liter zsirdus tejet adott. Ami a piros dán marha tenyészképességét illeti, Dániában nem ritkaság a 15 éves hágóbika és



PIROS DÁN MARHA.

Különben ha a nyersen behordott szénát vagy sarjút szalmával rétegezve rakjuk kazalokba, nagy átmelegedéstől, vagy kigyuladástól tartani nem kell.

### A piros dán marha.

A kis Dánország, amely még nem régen egyike volt a legszegényebb államoknak, előrelátó gazdálkodásának, iparkodásának és főleg a szövetkezeti eszmék nagymérvű hódításának köszöni azt, hogy ma már — daczára kis terjedelmének — számottevő a többi európai államok között. Tejgazdasága pedig ugyszólván páratlan. Az állam, amely nem sajnálja a befektetéseket, a tenyészközpontok, amelyeknek rendeltetésük, hogy olyan állatokat tenyészessenek, amelyeket olesó árért bocsájtanak a kisgazdák rendelkezésére, mind közrehatnak abban, hogy a gazdálkodó népnek olyan teheneket adjanak, amelyek megfelelő takarmányozás mellett évek hosszú során jól tejelve, biztos keresetet nyújtsanak a kisgazdáknak. Van is nekik egy fajta tehenük, amely sajátos tulajdonságaival s különösen avval, hogy kitartó és bő

a 18 éves, olyan tejelő tehen, amely évenként megadja a 4600 liter tejet. Ebből láthatjuk, tehát, milyen hasznos marhája Dániának a piros dán marha.

### Vegyések.

**A jó tojótyúk ismertetőjelei.** Hogy nem minden tyúk egyuttal szorgalmas tojó is, ezt bizonyítgatni fölösleges dolog volna. Általában a sárgalábuakat a legrosszabb tojóknak tartják és nem is minden ok nélkül, habár van azért akárhány más lábszínű, amely mégis rossz tojó. Gyakorlati, tapasztalt tyúktenyésztők a következő jelekre fektetnek főszlyt. A szorgalmas tojótyúknak a feje kicsiny, szemei tiszták, nyaka karesu, a mell teljes, a keresztcsont egyenes, a test tojásdad s a lábak magasak, szürke vagy zöldesszínűek.

**Magyar Thomas-salak.** 17—20% összfosphors. ebből ca. 80% cztromsavban oldható, 75% porfinom, 80 kgrammos ingyen zsákban legolesóbban ajánl a kartellen kívül álló Sátor-gyárak központi irodája: Budapest, IX., Dandár-utca 25.

→ MULATTATÓ. ←

*A magyar nóta.*

*Ugy terem a magyar nóta,  
Mint a rózsza,  
Mindkettőnek láthatlan az  
Alkotója!...  
Nincs tövisekebb fa  
Szegény rózsafánál,  
Még sincsen szebb virág  
Sehol a rózsánál!*

*Ugy terem a magyar nóta,  
Mint a rózsza,  
Mindkettőnek láthatlan az  
Alkotója!  
Nincs terhesebb élet  
A szegény népénél,  
Még sem terem szebb dal  
Sehol az öcénél!!*

*Szabolcska Mihály.*

**KIS-SZÉKELY PUSZTULÁSA.**

— REGÉNY. — (33. Folytatás.)

Irtá: **Péterfi Tamás.**

— Meghalsz!! — ordítja az oláh vezér, de újra elbukik.

A ropogások ismétlődnek. Röppentyük szelik át a levegőt. Még tart az erős sortűz, mikor az oláh báró fölgrík és végre ezélt ér. Puskatusájával leüti a kitömött honvédruhát.

— Cél! Tűz! — vezényel Flóra a tömeg felé tartva fegyveresövét, azonban szemével mégis a küzködő oláh vezért nézi, aki majdnem husz lépéssel elébb van, bennebb hatolt, mint a csapatja.

A „flore mundra“ egyik fegyvert a másik után löveti ki, nem tartva be a rendet, hogy csak ötöt kell kilőnni.

Már a kilenczediknél vannak.

Az oláh vezér diadalmamorában ordítva öleli át a földre esott honvédet s mint egy örült vissza-felé kezd szaladni vele.

A zászló azonban ott marad a fa ágaihoz erősitve, mit a tűzbejött hős talán nem vett észre.

A vezér után a tábor is szaladásnak indult. Ott szaladtak vissza Bárdyék előtt egy kődobásnyira.

Flóra tizedikszere vezényeli a tüzet. Majd az előtte elvonuló legközelebbi sodronyszálat rugja meg, mely úgy kezd szórni röppentyűt, mintha egy ezred tüzérség löne.

A levegőben folszaladnak a röppentyük és

hulló tüzeső alakjában esnek vissza az elvonuló lázadók fejére.

A „flore mundra“ fölhasználja az alkalmat. Olyan vezér ő, aki kiaknázza a kedvező pillanatokat. A karabinokkal és pisztolyokkal is lövet a közelükben elfutó ellenségre, míg végre ki nem fogy minden lövésből.

Közbe pedig elszakít egy-egy sodrony-hálót a leghátsók és legerősebbek közül. Ez a csatazaj rémületes volt.

Már tudja a vezér, hogy kevés röppentyű-hálózat van épen, de azért csak tovább szakgatja azokat. Majd szoknyája alól egy trombitát akaszt le és átadja Eszternek.

— Fújjad a rohamot!

A trombita messze hallatszó hangját a következő percekben elnémította a lövések lárma. Flóra neki tüzülve rendre szakgatta a sodronyokat, míg csak egyet talált. A ropogás zaja iszonyu volt.

Később takarodót fuvatott Eszterrel. De ezt



„Ordítva öleli és viszi a honvédet.“

már igen messziről hallhatták az oláhok. Azonban azt beszéltek egymás között, hogy ideát legkevesebb ezer katona védte a kastélyt!

Pedig csak a Bárdyné röppentyűi voltak...

Lefuvatás után csakhamar letette a vezérséget a szép román leány.

— A fiastyuk magasan jár az égen — szölt Bárdyékhoz — itt az éjjél, nekem otthon kell lennem. Atruházom a vezérséget Eszterre.

— Köszönöm édes Flóra! most már könnyű vezérnek lenni!

— Nekem van okom a hálálkodásra Eszter! Te nem engedted, hogy atyámra, a vezérrre czélozzak balga módon, hogy a fegyverét kilőjsem a kezéből. Ha a golyó eltévedt volna!...

Bárdy és Bárdyné elesdálkoztak. Tehát az a vakmerő vezér, kit bárónak hívtak az alattvalói: Hárhulla Péter!... a földön esuszó jobbágy?!... az alázatos bíró?!...

A csata színhelye fölül nyögések, jajgatások hallatszóttak. Es Flóra nem engedte oda közel az ápolni akaró Esztert és Irmát.

— Nálam van az engedély-levél, mely arról szól, hogy a honvéd-ezredes megengedi a sebesülteket a csatatérről elvinni.

A fővezér aztán letette tisztjét az Eszter kezébe. Összeesőkolozott három közvitézével és azt ajánlotta, hogy Eszteren kívül pihenjenek le. Nincs mitől tar-

tani. A kastélyt az éjjel meg nem támadják a megremült oláhok.

„Flore mundra“ a vezér távozott.

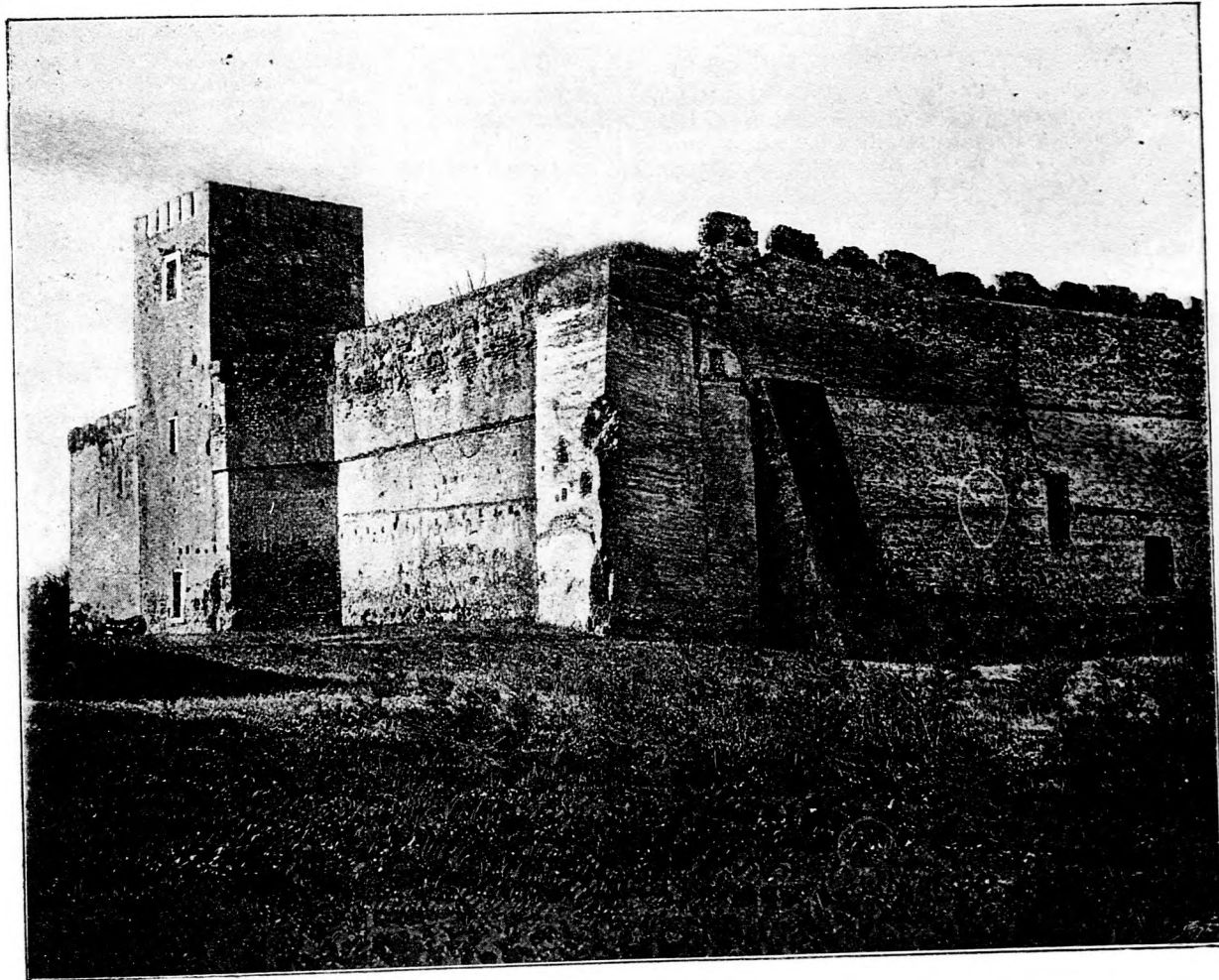
Azután Bárdyék behordották és ott újra töltötték a fegyvereket. A kastély meg volt mentve. A lázadók meg voltak verve és mindezek daczára nem sebesültek meg.

Eszter a kastély körüli sodronyokat nem engedte elszakítani reggel előtt. Az jó szolgálatot tesz az örökösöknek és megkönnyíti a figyelést.

(Folyt. köv.)

futkosás, mozgás után igen pompás étvágygyal folyt le az ebéd, hanem a legjava még hátra van. A cseléd kedveskedve kiáltja előre, hogy most jön a gyümölcs! Van öröm a gyermekek között. Oly mohó vágygyal lesik a cseléd érkezését, mintha az ebéd kezdetén volnának, de hiába azok a kedves gyümölcsfélék tárt karokra találnak bármikor a gyermekeknek, sőt a szegényebb gyermekek még a lopásra is rávetemednek érette.

**A gyulai kastély romjai.** A régi összeroskad, az ujat fölépítik. Így történt ez a gyulai kastélynál is,



A GYULAI KASTÉLY ROMJAI.

### Képeinkhez.

**Sarolta.** Kedvesen néző, üde női arc fordul felénk. Egy bizonyos »Ő«, kiről a szerelmesek éj és nap álmadoznak szüntelen. Ezt Saroltának hívják, de vannak Juliák, Ilonkák, szóval minden néven nevezhető nők, akik angyalok, szépek, drágák és (valakinek) egyetlenek. Mosolygó arca mellett még a fésző rózsabimbó is elszégyenli magát, mert a harmatos leányarc szőbb nálánál. Így álmolta, így képzelte a festő is, mikor Saroltáját lefestette, hogy reánk tekintsen, olbüvöljön, szívünket igaz érzelmre lobantsa a festett képpel, miként őt lobbantotta égő szerelemre az élő Sarolta.

**Most jön a gyümölcs.** Az árnyas fák alatt ebédelnek a gyermekek. A szülők valahová elutaztak s ilyenkor a szobalány szolgálja föl az ebédet. A sok

melynek szép képeit már bemutattuk előző számainkban. Ha láttuk az új kastélyt, tekintsük meg a régi romokat is. Régi, nagy időkről beszélnek a kastély falai. Még a törökök is portyáztak alatta; hanem hát az idő eljár. Az ember megvénül, az épület elavul. Elporlad minden és új jön a helyébe. Ha beszélni tudnának a romok, mennyi szép dolgot mesélnének el a szép napokról. Akkor is voltak dobogószívű ifjak, játszó gyermekek, elaggott öregek. Volt szép világ, annak, akinek élete tavasza akkor virult. Volt a romnak is olyan ideje, mikor új, szép és büszke vala. Most rom. Mögötte új kastély pompázik, abban mulatnak az urak, de hiszen az ujnak sem leszen más sorsa: tudja ezt jól a tapasztalás után a régi rom, az elhagyott várkastély.



## Talány.

Erzsi	Julesa	Mari	U fal
Irma	Biri	Sárka	

A megfejtők között egy regénykötetet fogunk kisorsolni.  
Megfejtési határidő augusztus hó 18.

A „Független Ujság“ 31. számában közölt talány megejtése

Nincsen olyan kis lány	Kilencz legény kérte,
Egész vármegyébe,	A tizedik viszi,
Mint a Firtos Están	Sütni való bolond
Kicsi Esztikéje.	Aki el nem hiszi.

Helyesen fejtették meg: Kövály Jánosné, Tóbiás Jánosné, Bedő Ferenczné, Sereš Erzsike, Oláh Sarolta, Vörös Janka, Vánkay Mariska, Jermédy Razyhi Irma, ifj. Erdélyi Lajos, Huszár András, Kóródi András, Besze Károly, Bakonyi István, Mészáros József, ifj. Szathmáry Sándor, Baráth János, Csonthó Imre, Fekete Antal, Dimény Ferencz, Turbók Vincze, Bokár László, Bodnár Imre, Keresztyén Gábor.

A sorshuzásnál Bedő Ferenczné (N.-Babot) neve jött ki elsőnek, kinek a kitűzött jutalomdíj gyanánt Jókai Mór „Lenczi-fráter“ című kötetét küldöttük meg.

## LEVELES-SZEKRÉNY.

Kistaj János és Márton uraknak. Az a könyv nem a szerkesztőségé, hanem az író tulajdona, ezért mi nem küldhetjük el. Különben is oly olesó, hogy 1 koronáért szinte ajándék. — **Jancsó Mariska** kisasszonynak. A sorsjegyekről lapunk jövő számában írunk. Egy levelező-lapon tudasson, hogy a „Közös sors“ című regény meg van-e kegyednek? Kérését teljesíteni fogjuk. — **B. V. L.** urnak. Földjén fekvő tavában más idegen ember baromfiát nem köteles megtűrni. Agyonöldödni azonban nem szükséges azokat, fogja csak be, tartsa otthon elzárva, majd eljön érte a tulajdonos s akkor kártérítést követelhet tőle. Hogy a maga kaesáiból négyet agyonütöttek, amikor a más földjére mentek, bizony nem szép dolog, de hát intézzék csak el békességesen a dolgot, nem jó az ilyenekből tyukháborut csinálni.

A „Független Ujság“ szerkesztésére felügyel:

RUBINEK GYULA,

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének titkára.

**JENCS-féle**

**Magyar Restitutions-Fluid**  
lovak és szarvasmarháknak.



**JENCS VILMOS** gyógy-szerész  
Budapest, II. ker., Széna-tér I. sz.  
Főraktár:  
Dr. EGGER, „Nádor“ gyógyszer-tára  
Budapest, VI., Váci-körút 17,  
Hol a ló vagy szarvasmarha állandóan használatban van, e szer nélkülözhetetlen. Rendszeren használva az állat **izomerejét fokozza, kitaróva, erőssé teszi**; meggyógyítja a lábak merev benu-lását, az infágulást s az ugynevezett pókosodást.  
— **Ára 2 korona.**

## Budapesti piaci árak.

Budapest, 1901. augusztus 10-én.

**Barona.** (Árak métermázsánként értendők.) **Buza** 15 90—16 50 K. **Rozs** 13 40 K-től 13 60 K-ig. **Árpa** 12 40 K-től 12 70 K-ig. **jobb minőségű** 16 20 K-től 18 50 K-ig. **Zab** 14 40 K. **Tengeri** 10 70 K.

Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	8
K	25 40	24 60	23 60	22 80	22 20	21 80	20 80	18 80	11 20

**Buzakorpa** finom 8 70 K, durva 8 90 K.

**Egyéb magvak:** *mák* 60—68 K 1 q., *bab* fehér nagyszemű 30—32 K, aprószemű 34—35 K, *tarka* 26—28 K, *lencse* 24—36 K, *borsó* héjas 18—36 K, *lóhere* 136—160 K, *lucerna* 88—96 K, *baltacim* 26—28 K.

**Takarmányvásár.** Réti széna 440—580 fillér, muhar 500—600 fillér, zsupszalma 280—400 fillér, alomszalma 260—320 fillér.

**Juhvásár.** Belföldi hizlatt ürű 34—40 K.

**Sertésvásár.** Elsőrendű 320—380 kg. nehéz 85—90 fillér, 280—300 kg.-mos 85—90 fillér, öreg 300 kg.-on tuli 86—90 fillér, szerb 84—86 fillér.

**Marhavásár.** Következő árak jegyeztettek: Hizott magyar ökör jobb minőségű 60—68—, középminőségű 54—58—, alárendelt minőségű magyar ökör 48—52—, jobb minőségű magyar és tarka tehén 40—58 00, magyar tehén középminőségű 42—62 00, alárendelt minőségű magyar és tarka tehén 42—63 00, szerbiai ökör jobb minőségű 40—64—, kivitel —, középminőségű 50—55—, szerbiai bika 46—64—, szerbia bivaly 30—44—, kiv. 50— koronáig métermázsánként élőszulyban Élő borju 76—92 K.

## Budapesti központi vásárcsarnok árai.

**Baromfivásár.** Tyuk páronként 1 60—4 00 K, csirke 1 40—1 20 K, kappan hizott 5 40 K.—7 60 K. Rucza 1 80—2 50 K. Lud hizott 13—18 K. Pulyka sovány 4—5 K.

**Tojás** alföldi 52—55 K, erdélyi 54—55 K, ládánként. Tea tojás 100 drb 2 50—3 00 K.

**Tejtermékek.** Teavaj 2 00—2 20, tejföl 64—80 fillér literenként, főzővaj 1 60—1 70 K, tehénturó 10—12 fillér kg.-ként.

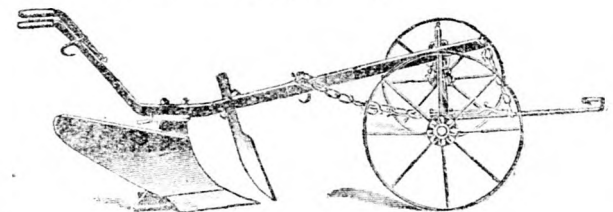
**Zöldség.** Sárgarépa 100 kötés K. 0 00—0 00 1 q 12 00—16 00 Petrezselyem 100 kötés 0 00—0 00, 1 q 12—16—, zeller 100 drb 4 00—9 00, karalábé 1 80—2 60, vöröshagyma 100 kötés 00—drb 2 00 q 12—14—, foghagyma 40—60—, vörösrépa 100 00—, 1—1 60, fehérrépa, fejeskáposzta 00—00—, kelkáposzta 100 drb 2 00—6 00, vöröskáposzta 00—00—, fejjessalata 1 20—1 70, kötött saláta 0 00—0 00, burgonya rózsa 1 q 3 50—3 60, sárga 3 60—4 00.

**BÄCHER RUDOLF**

kizárólagos ekegyára

**Budapest, VI., Nagymező-utca 68.**

Egy és többvasu **aczélekéi**, és **talajművelő eszközei** elismert elsőrangú gyártmányok.

**MELICHÁR FERENCZ**

kizárólagos vetőgépgyára

**Budapest, VI., Nagymező-utca 68. sz.**

A világhírű

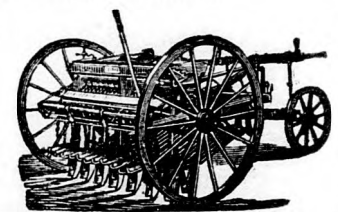
**„Unicum Drill“ sorbavető gépek**

ugy sik mint hegyes talajon egyaránt kitűnően dolgoznak. Valamennyi magnum egy és ugyanazon vetőkorongokkal, a fogaskerekek kicserélése nélkül vehető.

Magyarországi vezérképviselő:

**Szücs Zsigmond.**

Kívánatra árjegyzék ingyen és bérmentve.



1901. Temesvári kiállítás. 1 arany-, 2 ezüst-, 1 bronzérem.  
1901. Marosvásárhely, ekebemutató. 6 díszokmány és 1 érem.

Nyári évad.

Alakult 1856.

**K Ü H N E E.**

Nyári évad.

Alakult 1856.

MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁRA MOSONBAN.

AJÁNlja:

Legjobb kézi és lókapálókat  
Töltőgépeket

répa, burgonya és kukoricza  
megművelésre.

Osborne-féle hirneves fűkaszalókat, aratógépeket és kéve-  
kötőket. Szénagereblyéket, járgányos cséplőkészleteket,  
rostákat, konkolyozókat.



FŐRAKTÁR:

Budapesten VI. ker., Váci-körút 57/a. sz.

Legújabb árjegyzék kívánatra ingyen.

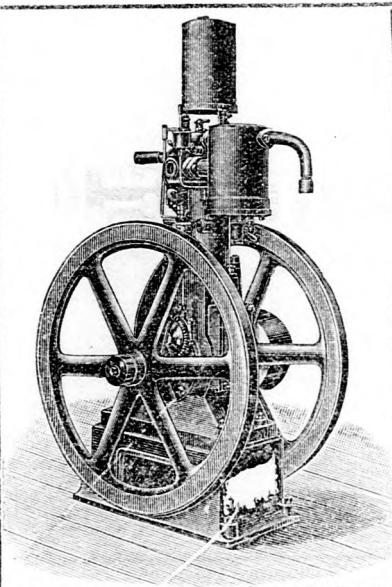
**Ganz és Társa**

vasöntöde és gépgyár részv.-társaság

BUDAPESTEN.

Petroleum és benzín motoraink,

Msz. 17.



petroleum és benzín  
lokomobiljaink  
(Bánki szabadalma).  
adómentes as-  
ványolajjal  
a legolcsóbb  
hajtóerő.

Hatósági engedély  
nélkül  
bárhol felállítható.

nem tűzveszélyes,  
egyszerű, tartós  
szerkezetű,  
gépészre nincs  
szükség.

Árjegyzéket kívá-  
natra küldünk.

**Kurcz Lipót és Társa**

photocinkografiai műintézete

BUDAPEST, VIII., Szentkirály-utca 13.

Készít:

mindennemű nyomtatványhoz szükségeselt

**Clichéket**

Chemigrafia, chromotypa, photo-, (auto)-  
typia, fametszet stb. utján.

**Térképek, tervezetek, alaprajzok**

photolithografailag legszelbebb és legolcsóbban sokszorosíthatnak.

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöztetnek.

1900. évi forgalom 26000 zsák

**Felhívjuk**

a t. cz. gazdaközönség

figyelmét

a budapesti

**gyapju-aukeziókra**

melyek második sorozata f. é. szeptember  
18. és 19-én tartatik meg.

Az aukeziókra felküdött és „Gyapjuárverési vállalat Buda-  
pest, Dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények  
a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben,  
valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket  
elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

Gyapjuárverési vállalat

**HELLER M. S Társa**

Budapest, V., Erzsébet-tér 13. sz.

Gazdáknak fontos!

**HREBLAY EMIL**

állattenyésztési m. kir. felügyelő GÖDÖLLŐ.

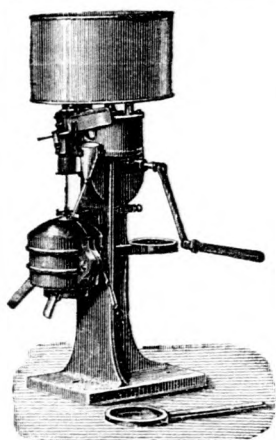
MUNKÁI:

Baromfi hizlalás	1 kor. 50 fill.
Baromfi tenyésztésre vonatkozó tudnivalók	1 kor.
Tyuktenyésztés	2 kor.
Lúd és kacsá tenyésztés	2 kor.
Pulyka tenyésztés	1 kor. 60 fill.
Baromfi és tojás értékesítő szövet- kezetekről	1 kor. 60 fill.

Megrendelhetők aszerzőnél, legegy-  
szerűbben a pénz előleges beküldése  
mellett.

Egyesre megrendelve a 6 munka ára 8 kor.

Egyesre megrendelve a 6 munka ára 8 kor.



A  
**„Mélotte“**  
jelenleg a legjobb és legolcsóbb  
**tej-  
főzőgép**

(Magy. szabad. 20232. sz.)

mert

a következő előnyökkel bíró:  
Legtartósabb szerkezet!  
Legnagyobb munkabírás!  
Legkönnyebb hajtás!  
Legtökéletesebb főlözés!

**FEHÉR MIKLÓS**

gépgyár részvénytársaság

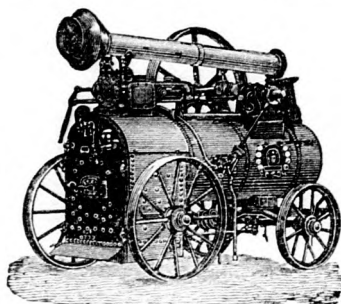
Budapest, V., Külső Váci-ut 80.

Mindennemű tejjgazdasági gépek.

A magyar kir. állam-vasutak gépgyára gazd. gépeinek eladása.

Használt és jól javított gőzcsepplőkészletek. Csereüzletek.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.



**ALFA SEPARATOR** RÉSZVÉNY-  
TÁRSASÁG

vezető **PFANHAUSER**

**ALFA-SEPARATOROK (LEFŐLÖZŐ-GÉPEK)**

MINDENMŰ TEJGAZDASÁGI ESZKÖZÖK.

Tejjgazdasági telepek teljes felszerelése.

\* **RUDAPEST** \*

V., Báthory-utca 4. szám.

**Gazdák Biztosító Szövetkezete**

Budapest, V., Mária Valéria-utca 10. szám (Thonet udvar)

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

ugy is mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

erkölcsi támogatásával

ALAKULT: 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulása: ... 400,000 kor.

Alapítványok és üzletrészekben ... 1,200,000 kor.

Összesen: 1,600,000 kor.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen.

Az üzlet eredményében a biztosított tagok a díjarányában részesülnek.

Biztosítási ajánlatokat elfogad közvetlenül a központ vagy a képviselők

közvetítésével és felvilágosítással és nyomtatványokra minden

irányban készséggel szolgál

az igazgatóság

MAGYARON ELSŐ LEGNAGYOBBI ÉS LEGJOBB HIRNEVÜJÓRÁNYLÉTE

**BRAUSWETER JÁNOS**

SZEGEDEN

CS. ÉS KIR. KIZÁRÓLAGOSAN SZAB. KRONOMETER ÉS MŰÓRÁS FŐTÁLLÓJA. A REMONTOIR JINGAORÁKNAK STB. STB. JAVÍTÁSOK 5-ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETTI

**ORAK EKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLASSAL KÉSZPENZERT, VALAMINT RÉSZLETFIZETÉSRE**

KÉPES ÁRJEYZÉK INGYEN

**Szuperfoszfátot,**

kénsavas-kálit, kénsavas-ammont,

**Kovasavas-kálit,**

(dohánytrágyázásra)

**Chilisalétromot, Kainitot,**

**40%-OS kálitrágyasót**

és egyéb műtrágyaféléket elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a

**„HUNGÁRIA“**

műtrágya, kénsav és vegyi-ipar részvénytársaság

BUDAPEST, V., FÜRDŐ-UTCZA 8.

„Patria“ irodalmi és nyomdai részvénytársaság, Budapest, (Köztelek.)